

БҮРЯАД УНЭН

1992
ДЕКАБРЬ
12

ЭЛЭЙ ГҮРҮҮШЫН
Сагаан гэхэй
барын 18
СУББОТО
Гарайгай 7
242 (18601)
сэн 6 мүн

1921 оной декабрийн 21-нээ гарана

Түүндэ арадай газетэ

Россин Арадай депутатуудай VII съезд

ГҮРЭНЭЙНГӨӨ АША ТУЬИЕ ХАРААДА АБАХА

Халдэбэ, «Верховно Советей Түрүүлэгшээр хэн саашаааа хүдэлхэбэ?» гэһэн асуудал эвбэн хэлсэхье Хасбулатов дахад урлаба.

Табын жэлэй үнгэрһэн хойно парламентын ба Президентийн бүхэ бүридэлүүдье Кремльһэе гараха гэһэн дурадхал Руслан Хасбулатов оруулаба. «Хэдэн хүн жэлэй туршлага эилдэ мун муухай абадал гарана байгаа», тиньмөө «засагай бүхэ бүридэлүүдье эилдэе гараха, Кремлинэ национальна музей болгохо хэрэгтэй», гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

«Тотоодын хэрэгүүдэй зургаанууд болон тэдэнэй бүхэ подразделенинүүд Конституциятай болон Россин Хуулинуудтай тааралдуулан, бүхэ ажаала абуула» гэжэ Россин дотоодын хэрэгүүдэй министр Виктор Ерин Арадай депутатуудай VII съездые найдуулаба.

Убшэлжэ байбашье, Борис Ельцинэй Халдальгын үүрлээр Арадай депутатуудай съездэ зороотта өржэ, үгэ хэлһэн Россин оборонын министр Павел Грачев «Россин Федерацийн Арми тухай Хуулин ба Конституцияны тала бариад байһан, мүнөөшье барина, саашадаашье ниемэ байха» гэжэ мэдэсэбэ. «Эхэ орондоо аюулай хэрэгтэ Арми хабаадахагүй гээд тун харюусалгайгаар мэдэсэбэ», — гэһэн үгэнүүдөө съездэ хабаадаһад альга ташалгаар угтаба.

асуудалда хабаатай бүхэ албан зургануудтай хамта тус хэлсэе болон тэрнине бухад хангаһа эрхэ байдалые нарич нагтаар шэжэлэн сэгхэжэ гээд съезд Верховно Советэ даалгаба.

Съезд дээрэ Россин Федерацийн Президент Борис Ельцин депутатудай хандэжэ, үгэ хэлэбэ. «Россин дотор жэлэй туршлага үнэрэгдэжэ байгаа хубилтанууд горһотой аюула оронохой. Президентийн ба парламентын хараа шугамуудта һүүлэй үедэ ороной экономикые дорһонтон уналгаһа абаржа байһан бодог хубилтануудта съезд дээрэ эхэ довтолохо хэргэ, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. Съездын худалдарын үедэ Кремлинэ сүдэр дээрһэн хорото муухай заналтанууд эдэлэе, заримашууд политикэ болжо шалаагүй байһанайгаа түлөө үбөөгөө абыхье оролдот гээд Борис Ельцин хэлэбэ.

Хубилтануудай хараа шугам тухай референдум үнэрэгхэ тунгаа Президент Ельцинэй арада хандаһан Халдальга Россин Арадай депутатуудай съездые хүлэгжэ, декабрийн 10-най сессидни түсэб эвдэһэн байна.

Президентын болон зарим депутатуудай зарһа гаража олонойн һүүлээр үгэһэн депутатууд бие бие хэлсэжэ байһан хулаларын тухай олон тооту дурдхалуудые оруулаба.

Президентийн мэдүүлгын хэрэ хүлгэ бһотой байһан тухай сэгналта үгэһын тула Арадай депутатуудай VII съезд сэхэ хандахадаа, Россия бөлүүлэгдэжэ байгаа хубилтанууд аюулай байдалда оронохой гэжэ мэдэсэбэ. Съезд дээрхи үйлэ хэрэгүүд «үнгэрэгшэ жэлэй август нарада бөлүүлжэ шаддагүй» юумэе хүсэлдүүлжэ, хубилтануудые зоогосохо, гэдэргэ эрид эрхэ хэдлэгнүүд мүн гэжэ тэрэ хэлэнэ. Мүнөө хүрэтэрөө дэмэ хүнгэлэлтэнуудые хэдэг байгаа гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Гуримшуулан тогтонжоруулаха хаха тухай тэрэнэй дурдхалые, премьерей туншаалда тэрэнэй дурдхалхан Егор Гайдарай кандидататурые съезд баталаагүй.

Манай хөөрлэдөөн

ПРАВИТЕЛЬСТВО ТУХАЙ ХУУЛИ ХЭРЭГТЭЙ

— Бусад манай депутатууд дунда мнээр үгөө хаб?

— Би хүсэд мэдэнгүйб даа...

— Михаил Александрович Спасов манай корреспондентэй хөөрлэдэхэдөө, «Ородойн гүрэн соо премьер-министр болохо үнөөшье ухаатай, һүбэлгэн бэрхэ хубууд олодон бээ» гэжэ хэлэбэ. Хэр тиньмэ гэшэб?

— Олодохынһые олодох даа. Юрэхылдөө хүдөө анахьхид Егор Гайдарые бүгдээрөө шахуу буруушаагаа, Харин мүнөө сэгта, реформтоо захалһан хойно, һөлгөхөн буруу. Энэ правительствэда саашаа хубилталыгаа худалдарын үргэлжэлүүлжын тула хахад жэл гү, али бүри жэл үгэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй һүүлээр зарим юумэн ахирхэ ёһотой. Юумзгий бүтэхэгүй шэһи юм һанан, правительствые һэлгэхэ баатай болодохо.

— Олон депутатууд съезд дээрэ үгэ хэлэхэдэ, реформын эхилээр үнгэрһэн жэл соо багаханарые һаа, һайн тээшэе хубилтануудай болоһые арахын аргагүй гээдэ. Та үйлдэлгэ сэхэ хэлдэгү, дүй дүршэлтэ сэхэ хэлдэгү? Оронойгоо аша тунһаа болон хубилтанууд тухай ямар һанамжатайбта?

— Зарим тоды хубилтанууд бин юм бээ. Зүгөөр тэрэнэдэ лаб найдаһар бээ.

— Энэ правительствые ороной стратегикэ хараа шөгөл буруу, туншаалһань буулгана эрилтэ табина.

— Энэ буруу. Зүгөөр ороной шүүмжэлдэ зүб зүйлүүд заханаа дайралдаха.

— Жэшээ?

— Зай. Үмсэлгэ дан түргэдүлжэ гээшэ зүб. Гүрэнэй хүсэтэй сектор байха ёһотой гэлһинһэн баһал зүйтэй. Гансалт Америкые һангаагаад, юундэ иодэ бай хойноһонь тэмтэрхэ юм биһид, уян бодот? Зүүн тээшэ хаваал. Тусэбтэ экономикотой Хитад ямаршегүй гүрэнэ бһот гээд? Жоандо гүрэнэй сектор мун лэ хүсэтэй.

— Нием хурса шүүмжэлдэ ороходоо, Гайдар, Ельцинсье айдзууудаа ойлгоно гэшэ гү?

— Ойлгохо байна гэжэ һананаб. Гайдар залуу хүн, урагнаа һанатай. Халуужа абаад, зүб тошолол хэжэ байха. Урда тээшэ Съезд хэрэггүй, Верховно Совет өдлөгү ахир гэжэ байна правительствын тала баригшад үлүү гараа гүб даа. Хэды болгон лэ эдлайлдажа байха юм? Оронойгоо аша тунһаа болон хубилтанууд тухай ямар һанамжатайбта?

— Зарим тоды хубилтанууд тэрэ тэмдэглэжэ, үгэ хэлһэн, мүнөөшье барина, саашадаашье ниемэ байха» гэжэ мэдэсэбэ. «Эхэ орондоо аюулай хэрэгтэ Арми хабаадахагүй гээд тун харюусалгайгаар мэдэсэбэ», — гэһэн үгэнүүдөө съездэ хабаадаһад альга ташалгаар угтаба.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

Арадай депутатуудай съездэ хабаадаһад Россия хүсэлдөө байһан Конституцияда оруулаха заһабаринуудые дурбан үдэрэй туршлага зүбхөн хэлсэһэнэй һүүлээр декабрийн 9-нэй үдэһын сессидни дээрэ энэ хүдэлмэреэ түсэблэбэ. 338 заһабари болон нэмэлтэнүүдэй уусохынһын аргасалдаата байгаа гээд һануулаа.

Россин шэнэ Конституцияны статьясынаар зүбхэн хэлсэжэ эрхэ жэлэй февраль-март һарануудта түсэб хэжэ гээд Арадай депутатуудай VII съезд Верховно Советэ даалгаба. Апрельни эсэстэ бөлөрлөгдөһөн VIII съезд дээрэ тэрэнэй төсөөшье зүбхөн хэлсэхээр харааладаа.

Россин Арадай депутатуудай VII съезд дээрэ премьер-министрей кандидатурын баталдангүй үгэһэнэй һүүлээр правительствын мүнөөнэй бүридэл туншаалаа буухала байгаагүй. «Президентийн ямар нэгэн ойдөө шүлдэһэн абагарын, ажаала үргэлжэлүүлхэдни», — гээд Егор Гайдар хэлһэн байна.

«Эр зэбсэг аюулуудтай ба найдамтайгаар зөөхэ, хандаха ба үгэ хэжэ, мүн зэр зэбсэгэй үндэ гээд тараха ушарые усадхаха талаар Россин Федерацийн ба СНА-гай хоорондох хэлсэлүүд» туншаала Арадай депутатуудай съезд дээрэ тошолол хэһэн уласхоорондын хэрэгүүдээр ба гадсадын-экономикчесна холбоонуудай парламентын комитетиде түрүүлэгшэ Евгений Амбарцумов тус документайн ашаар туншаала хэжэ гүрэнэй аша туншаала хэжэбэ. Энэ хэлсэе баталаха үедэ «гүрэнэй аша туншаала» гээд шуүмжэлдэгһэн юм. Е. Амбарцумовай тошолол түсэб бөшө байна гэһэн һанамжалаа олонхи депутатууд хэлһэн байна. Тиньмөө энэ

ПРЕЗИДЕНТ ЕЛЬЦИН АРАДА ХАНДАБА

МОСКВА, декабрийн 10. Президент Борис Ельцин Арадай депутатуудай VII съездын сүдэрһэе Россин арада сэхэ хандахадаа, Россия бөлүүлэгдэжэ байгаа хубилтанууд аюулай байдалда оронохой гэжэ мэдэсэбэ. Съезд дээрхи үйлэ хэрэгүүд «үнгэрэгшэ жэлэй август нарада бөлүүлжэ шаддагүй» юумэе хүсэлдүүлжэ, хубилтануудые зоогосохо, гэдэргэ эрид эрхэ хэдлэгнүүд мүн гэжэ тэрэ хэлэнэ. Мүнөө хүрэтэрөө дэмэ хүнгэлэлтэнуудые хэдэг байгаа гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Гуримшуулан тогтонжоруулаха хаха тухай тэрэнэй дурдхалые, премьерей туншаалда тэрэнэй дурдхалхан Егор Гайдарай кандидататурые съезд баталаагүй.

Президент Ельцин референдум үнэрэгхые уряалба

МОСКВА, декабрийн 10. Депутатуудай хубилтануудые зоогосохо һэлгэжэ гаргана байһан тула Арадай депутатуудай VII съездтэ саашаа аналгалхын аргагүй гээд Президент Борис Ельцин Россин арада сэхэ хандаһан Халдальга дотороо хэлэбэ. Парламентын толгойлоһон Руслан Хасбулатов энэ хараа шугам баримтална гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Ямар хараа шугам — хубилтануудые бөлүүлэхэ гү, али хуули гаргагдасгай үнэрэгжэ байгаа хараа шугам дамжижэ байһанаа толорхойлхын Президент арад зөшье урлаба. Гайдар премьерей улангануудые дүүргэһээр үгөө гээд тэрэ мэдэсэбэ. Референдум үнэрэгхэе тухай гар талбануудые сугалжэ эхилхэ гэжэ уряалаад, эрхэ жэлэй ямар соо референдум үнэрэгжэ тухай тогтоол абыхынъе съездэ Президент дурдхаба.

Правительствын үгэ байһан зарда Президент хандажа хэлэбэ. Тэрэндэ харуу болгон, Президент намале харада гэһэн ниялга бариад, Руслан Хасбулатов туншаалаа бууха мэдүүлгын баталгы съездэ гуйба.

АМ ХҮШЭР БОЛОНО

«Мүнөөдэрэй шухала асуудал»

Мүнөөнэй саана амагал байнар гурганууд телефон халдаһан байһан гэжэ түүхын ба түүхэлэй үгэһе. Харин мүнөө адал амагаһадаа Үргэһээр түрлэл хэрэгтэй зүйл болон түүхэлэй телефон халхэе хэлдэг түүхын айтһаа эхилдэбэ, аража булан хоходхоно болон телефондо дадал бэлдгөөд т гяа.

Тойрххэе холбооний шанар нэһэн аяруула зорилго олоно хүмүрэн эдэ жэлүүдэй түрээрэйга байгаа, табидаһынбе, алдынһи эрдэм ухаан энэ эрлоржанада. Ингөөжэ хамтын бол өнй халхэе холбоно хүтгэдэ лэ. Эдэ бүгдэе Улан-Удын үргэһидни байдалһаа хаража оролд.

Халхэе холбооний электрон сууһууд, геродей телеауа, асааллахана элбэгдээ дадал элбэгдэһи 10 жилдэ дэхэнь. Эгээл түрүүн 2-дэ засагай электрамашиин болон хүм. Энэман эгээл нэгэ, али декандо-шаргаа түрөөгоор. Ленинэй гүдамжадаа Эрденгиде оробод, олон тоом байрэлдэнүүдэй хамжанаг үүд хя. телефоний хонто түүхэлдэжэ жэлүүдэй байха. Дүрээрэйгае удаан тээжэ, шэргэно юм.

Мүнөөнэй туршлага хүдэлгэдэжэ хэрэглэнүүд эдэрлэй аабдан хүү худаа энэоной асаруулжэ, түргээр усад-рууһан үргэлжэ түрээрлэг-хундэ байха хэрэгтэй. Техническ эрдэм мэдэсэ дуталлана гэгдэбэ. Тиньмөө инсти-тут бэлэнтэй абаһа юм.

Удхал эрлэй транспортны институтиде автоматика, тал халхэе холбооний факультетинд хуржаа дүүргэе юундэ телефоний шэнэ станци-эсэрибэ байгаа. 4-дехи АТС-эй түрүүнүдэн айдһаа һүүлээр ил-үрлэгжэһэн алыгаһээ юм. 2-до-оно, аманай шэнэ түрээ-үйдэ нэгэ шатаар дээшэ эеэһэй эсэхэн хүдэлмэри хамжанаг һайн тула үөөн зон-12 жэлэ 12 хүн эндэ бие бие тэе шэдэ.

Манай станциин

Тухээрлэнүүд Ленинградта заводто бүтэдэгдэе гэшэ. Тэндэһэе занас хэрэгсэлүүдье худалдан абажа байгааби. Гөбшөһе тус завод мүнөө электронно ошһон тухээрлэнүүдье гаргана эхилдэбэ, бидэндэ хэрэгтэй продукция бүтээжэ бөлэбэ. Тиньмөө өдэ бүгдэ занас хэрэгсэлүүдье олжэ, станцие һаагдгүйгөөр ашагжаа байхын улам хүшэр болжэе байха.

Хамгаг техникын, занас хэрэгсэлүүдэй, алын хүсэной болон бусад нөөсөнүүдэй мүнхэй болоходо, бидшье хангалһынгаа үнэ сэн дээшлүүлжэ багайн болоогдон. Зарим ээл хангалһын үнэ сэн хэтэрмэ эхлэр дээшлүүлэе гэжэ голдон. Энэргин зүб гэхын аргагүй. Электронно тухээрлэнүүдэй, элдэ явлын утаһануудай, бусад зүйлүүдэй хэдэн зуу дахин дээшлүүлэгдэбэшье, станцие ашагжа байхын тула тэднине абангүй байхын аргагүй. Энэ бүгдэ манай хангалһын үнэ сэндо нулуу үзүүлнэ. Тиньгээшье халхэе холбооһод эхэ салһин хүлгэ абана гэлэһэн. Үнгэрһэн һарын дүнүүдээр 8—10 мянган түрээрэй салһи абгаа, Урда нарадан энэонһе бага байһан юм. Мүнөө үедэ промышленна предриятинуудай худалмэришэд ниемэ салһи абанагүй. Влодзжис эмхи зурга-нуудта бидэндэ хараһаг салһинэй гэжэ хэлэхээр гэшэ. Энэ хүндэ хүшэр сэгта геродой телефонно станциин хүдэлмэри-лэгшэдэй бидней социальна байдалые хамгаалха хэмжээнүүдье абанай ашаар тэгтохо хүдэлмэрибди. Промышленна эд бараа, эдэ хоолой зүйлүүдье хямда сөргөөр худалдажа, аһала туһалжа бай-даг. Станциин худалмэрилэгшэдэй үнэ-бүүдье сад-ислидэ абуула асуудал дари шийлхэдэ. Тиньхэлэ үгэһэн зарим хүн станци оор дээрэ даажа абадаг. Тини түрэлхид нэгэ үхибүүһингээ түлөө нэгэ үдэр соо 20 түрээрн түүлэ.

Нием эрхэ байдалда түрэл предрияти-ншаа байгуулаһаанаар 80 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байнаби. Энэ арга болоһын тундаа һэн тула сугтаа хүдэлдэг нү-үрээдөө амаршалжа, саһаһин ажалдан амагалта, аза жаргал хүсэжэ байба.

Л. БОДСЕВА,
4-дехи АТС-эй ахагаша инженер.

КАЛУГА. Үсөөлэлгын тегүүдэй ашаар баяжажа болоно гээд Калугын инно-виционо акционернэ банк об-ластийн хүн зөндө дурдажа-на. Тэрэнэй тула банкда 10 мянган түрээрнөө бага бөшө мүнбэ, наүчер оруулаад, жэ-лэй үнгэрһэн хонно оруулан

Мунгэнэйгоо хэмжэоной 70 процентые абаха болно. Мүноо банк жэлэй дунгоор 50 процент мунгынсь бусаажа үсөдэг байна.

Тиньхэдэ ваучерай сөн ямаршые үүргэ дүүргэхогүй, тэрэ тоосондо оруулагдаха-гүйб.

ИТАР—ТАСС.

Манай үбэлжэлгэ — шаңга шалгалта

АХА ЗОМНАЙ — БААЛИШАД

Жановатай хөөрлөхөдө, бүхэ дээрэ энэ фермадэ манай үбэлжэлгэ яһала эмхитэй гээд, мун бөшэ бэлэдхэлгэй гээршые ахилгэдэ гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

— Гөбшөһе һу һаалина үнөөд дээшлүүлжэ шалтанг-гүйди. Тэрэннай намарайх-һаа багашье болоогүй. Нэ-гээл хэмдэ. Мүнөө үдэрэй 400 бага үзүтэй килограмм һуи һаагдана гэжэ гү, али һаажай үнэһи бүриһөө үлэ-рэй 3,3 килограмм һуи абта-на. Энэманй дан бага гэшэе мүнөөшйхонһо хойр дахин эхэ һу һаажэ байгаа ха юм-биди.

Һүнэй бага һаагдажа бай-һанай шалтаган нэн түрүүн үблэ тэжээлэй дутамаһаа бо-лоно гэжэ тоолонобди. Энэ үсдэ үчөөн бүхэндэ бага зэр-

гэ силос, хэршөмэт хуурай һолоомон, мүн үгэһэн һу-нэһин ланр бүхэндэ 500 грамм талхан байл һолоомо-нон хамта эһөгдөлжэ эдьюу-лэгдэнэ. Үблэн үгы, Энэонэй хажуугаар олон үнөөд тугал-да хүтэлоод, шэрээрдэн-хэй — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эндэһи эблэй үгысэхэдхэи директор В. В. Аношев зоо-технигэй хэлсэһе дээрэ ингэ-жэ нэмэлэ:

— Һу һаалин доошлө-һон гээжэ гү, али бага абта-жа байһанай шалтаган ган-сарше тэжээлэй дутамаһаа болоно бөшэ. Сөхын хэлэ-хэдэ, хүдөө ажакын продук-циин сөнүүдэй промышлен-на продукциинхана хэдэн зуу дахин үнэгүй байхадан, һаалинда, малшадта өрөлд-жэ хүдэлмэриньше урма-гүй байна бшуу. Хүдөө ажа-

хы тунша мүнөө бөлүүлэг-дэжэ байһан экономикчесна политикаы хубилтанууды суг-та мяхан, һуи элбэгжэхэгү.

— Тиньхэдэ танай элбэг-нэ фермадэ үбэлдөө һу һаали нэмэхэ гэлһн найдал үгы гээ-лэе гү? — гэжэ сэхэ асуухада, нүхэр Аношев ингэһэ хэлэ-бэ:

— Юундэ байхагүй һэм даа, Яһала бин, Ингээд де-кабрь, январь соо үнөөд олон тугаллаха ёһотой. Һүн бага-нааршые һаа, нэмэхэл зэр-гэтэй, Гансалт һанатаа бө-лөхө юумэн үблэ тэжээлэй асуудал. Ондөө аманынууд-һаа үблэ, һолоомо, тарла тал-ханай зүйл бага-багааршые һаань бөдэрлэбди, асарнабди.

Тиньбэ яаршые нимэ хүшэр сэгта гурнэй туһаамжнүгү-гөөр манайхид али ажа-хынуудта айхбатр бэрхэтэй.

Россин, мүн Бурад Респу-бликын правительство аргагай соонь туншаа лаба гэжэ найданабди.

Тиньдэһэ саашаа Хаминин эблэжэ, Михайловкын сов-хозой фермануудта халта хү-рөөбди. Жэшээ, Хаминин түбэй фермадэ үншэй һаали-над Н. Ц. Дамбаева, Г. Ц. Семенова гэгшэдтэй хөөрлөхөдхэмэй, коллектив-ной акка, акабайдалда то-хөөлдөһон олон бэрхээл-лүүд тухай тэднээр һанатаа болонгөр хэлэһэн. Илангала салһин үблэрнэй бага, хэрэг-тэй юумэе худалдажа аба-хын аргагүй болоһон тухай һаалишад голдон.

— Үнэрэгшэ октябрь соо хүн бүхэн 2000 түрээрн алдоо үнээр гүнээр, Тэрэ гонээр өндөө мүнэн үгөөтэй. Ажа-хыннай наслада даб гээд үгэ-жэ мүнэн байнагүй ха юм. Тээд мунгыншые хаанһаа ороход даа. Һүн бага һаа-дана, өдөтэй худалдагана-гүй бшүү.

Урдан энэ үдэ һолоомо, талха тарянай үйлэ элбэ-гээр эһэжэ, буйлуужа,

үнөөдтэ садатарын эдьюу-лжэ байгааби. Харин мүнөө фермын тэжээлэй цөхэй онь-һон түхэрлэгнүүдье үдэр һүншгүй хүдэлжэ гэхэдэ, зайн галай, туншын гарга-һы түлэжэ динлхын арга-гүй болоһон гэлэһэгшэ. Хажуугааршэ эндэһи үблэ бүлэ-дэ түхэрлэг эблэрэдэ, ин-лээд удаан унагуй байгаа-би, һолоомо һуһо буйлуулна, эһэжэ, үнээдтэ эдьюулад бөлөо һаа, һүн бага зэргэ нэ-мэхэл ушартай. Хэр тингэ-жэ шаджа зонбиди, — гэжэ һаалишад хэлэбэ.

Энэ жэлдэ һу һаалина ехэ доошолуулаагүй нэгэ хэм-дэһи байлажа шаданан кол-лективүүдэй нэгэн Михайло-внын ферме болоно, Тиньбше эндэ байл малай үбэлжэлгэ хүнгэнээр үнэрэгдэжэ бай-на гэхын аргагүй.

Үблэ тэжээл элбэг бэлэ. Һаажна болотор эндэһид үнээдэ үдэршын тарянай һуурьда адуулажа тарянаа, саханай эхэ ороходо, тэдэнэ хаагаад эдэүлүүлдэг болон-хой. Бури сентябрь һараһаа

тэжээлэй цөхье хүдэлгэжэ, үдэр бүхэндэ 3 тонно хэрш-мэл һолоомо, талха тарянай зүйл халуун үһа, ууралда дөбтэжэ, эһэжэ, үнөөдтэ эдьюула. Энэонэй ашаар ми-ньхайловкынхид үбэлжэлгын эхээр һу һаалина ехэ доошо-луулангуй гарсалдаха.

Тобшолол хэхэдэ, үблэ тэ-жээлэй дутамаг, һаалишад, малшадһаа һуулад байдалай, али бүхэ хангалһын мун бо-лоһон хүшэрхэн арга байдал-да мүнөө фермануудтэ манай үбэлжэлгэ үнэрэгдэжэ бай-на гэшэ. Тиньмөө хүн бү-хөн тохөөлдөн байдалые ухаагаарна, сөдхэлээрэе ойл-гоно, байһан арга болонжэ, хүсэ шадлаа элсүүлэн хү-дэлжэ, хайшаншые гэжэ һаань, малаа үхэл гарзда оруулангуй, ашаар зымынье эхээр доошолуулангуй үбэл-жэлгэе дабаха гэжэ оролд-хол болоно. Ондөө арга үгы.

Д. БАДМАЕВ,
«Знамя труда» газетын хүдэлмэрлэгшэ, Захаминной аймаг.

УНШАГТЫ, ТАНИЛСАГТЫ:

2-дох иоурта.

Мүнөөдэр һанаемнай зо-бооно. В. Доржиев: «Ямар гүрэндэ ажалуунабиди?»

Дэлгүүрэй оршондо түр-һэн бодолнууд. Д. Дэлгэрэй: «Нием фермернүүд хэндэ хэрэгтэйб?»

Улаан-Удын ГТС-эй 80 жэ-лэй ойдо. Г. Жамбаева: «Хүг-нэлтын хүшэр замууд».

3-дах иоурта.

Гарагай долооний үдэр га-ража байдаг заншалта «То-лын».

Д. Дагбаев: «Найман га-рзэинь» уншаад байхандаа...

Сэсэн Сэнгэ: «Эдилгэ абал-гын хойлоһон эхэ».

Г. Дагбаев: «Хэнэе урги».

4-дах иоурта.

Хото, хүдөөгэй һониннууд, Телевиденин программа.

II. ЯМАР ГҮРЭНДЭ АЖАҢУУНАБИЙДИ?

(Түгээхэл, Эхнинийн дөхөрүн 11-нэй номерго).

II. Хуули буса абадлануудай олошоролго, энэ талаар ханаа зобооно байдалтай тогтонон тухай парламентешванье, Россин радиноше үгэ хүүр гаргахгүйнэ, дуугай байхые оролдлоо. Магдл, урданай КПСС-эй ЦК-һаа заабаринуудай ороодогтол, эдэ төмөрнүүддэ дайрахагүй гэдэгдээр юм гү?

Мүнөөдөр гансал хуули, гурим сахнаг органууд аһан шадлаараа тэмцэл ябуулно. Теэд эдээр ходоодоо саг суоого, аша үрэтэйгээр хүдэлгө эгхын аргагүй. Нимэ орбо, бэрхтэй байдалда Россин президент В. Н. Ельцин хараалан шэлэглээ алдангагүй гэдэ тэмдгэлээр. Хажуу тээшэ али олон «дөбгөлгөнүүд» бие дээр үзэбэшэ, амаргүйнээр олодон «демократия» хамгаална, аршална.

Гэбшэ Президентин олон үүсхэл хэрэгүүд намда һайшагданагүй. Жэшээлбэл, хоорондоо удхаараа зуриншдөвтэй ямар олон тортоолнууд, зарлигууд, хуулинууд абгаа гэгшэб? 1990 ондоо предпринтнуудай ажалшаа коллективүүд эдэ зорингөө эздэ болоо гэһэн удхатай Хуули гаргагдаа бэлэ. Эдэ предпринтнуудай ажалшаа коллективүүд гол фонд байгуулагдаа хубитала оруулаа, тинхэбэ тогтоодон бұхи нологуудыа гүрөндэ тулоод байгаа ха юм.

Гэбшэ энэ Хуулидаа зуриншдэн гүрэн тортоолнуудыа шажарга: федеративна, республиканска, муниципальна түхэлэй эдэ зорин гээт хубарилба. Нингэжэ зорин оорин болгоһоний удаа гүрэн гэшмэнэй энэ зорингөө хооронд эдэ коллективүүдэ хуулида яа ажалшаа буса абгаа гэгшэб? «РФСФСР-тэ гүрэнэй ба муниципальна предпринтнуудыа үсэлэхэ тухай» Хуули, бусад документуудыа баталан абгаһан байна.

Игэ мүнөө түбэй ба региональна олон тоотой халба-ринуу байгууламжнуудыа һандаргаад, правительствонуудай дордгад гүрөнэй олон тоото комитетуудыа, комиссионуудыа эмхидхэе. Эдэнь продукция үйлдэбэригдэе ямарше хабаагүй, бұхи юмзон предпринтнуудай хүдэлбэригдэлдэй толгой дээр бугагаа бишуу. Гэхэ зуурд эдэ комитетууд, комиссионуудай тулооһонд элдэб албан хоирог бюрократическа саарһа, бэшэгүүдэ зохёлгоороо урданай, захиралта-зонхилоний үеһин туһанаадтаа бурн буншо байна гэдэ ангалтамаар.

Хандаргаалдан халбарин албан зургаанууд дэлгүүрэй шэрүүн байдалда «үдэтирүүлжэ», үгэ болошохогүйн тула коирпаниүүд, коирпанинууд, элбэлиүүд, холдингово компаниүүд боло байгууламжана хубилгаба. Олоной коммерческэ шэлгэлтэй болгоһоний гайнхагүй.

Тинхэ зуурныа правительство бұхи предпринтны, олзны хэрэг эркилгөшэдтэ, ажалшадта элдэбин нологуудыа тохойо үрдеэ. Тэрэ тоодо «президентин» 5 процент налог байһанаа 28 процент нэмэгдэһэн сэнгэй наалто болгодог гэжэ би ханааб. Аяар 6 дахин ургаа бишуу.

Энэниһэн юун гэдэ ойлголт-тоб гэдэ, эдэ зорин худалдага, налогово элдэб суглуудбаринууд хинагдахаа болгоһон боджодой нүхөнүүдтэ «халааһа» табилгада зорюулагдаа ха юм.

Гүрэнэй эмхи зургаануудыа абаад үзэе. Хэдэн олон эһэн энэмнэй хүдэлгэ гэгшэби! Дэлгүүрэй эрхэ байдалда нимэ олон туһаалтны бэйгэтэй хэрэг отго түүлэ. Үлүү гаралан, олон туһаалттай аппаратай түлөөлөгшэдэй олоһине ажалшаа сүлөөлжэ, тоосонь хорооко тухай Президент нэггэнтэ бэлэ хэлэһэн байх. Тэрэ хэлээшэрин болдоггүй, бусад үсэрэлдэн олошор-лоо.

Умсэлэлтын чегүүд тухай хэдэ дэгад хөөрэлдоон болоо гэгшэб? Ваучер гэшын зохёоно бин бэлдэжорхөбд ээ, мүнөө Россие худгүүлжэ, энэ асуудалыа зүбшэн хэлэүүлжэ байна бэшэ гү? Сэнтэй энэ саарһа үнэхөөр яагаад хэрэглэжэб? Умсэлэлтын чег хэблэжэ тараахада, хэдэ ээргын гараа, гаргаша хөрдөб гэхэбэ эхилээд, тэрэ дэлгэе, тоосонууд хэдгээ гэшэ гү? Жэшээлбэл, хүдэлмэрингээ ваучераа предпринтитаа найдаа, акция худалдан абаа гэдэ. Теэд энэниһэн удаа предпринтны гавастаа, үгыршоо һань, яахэб? Ойтогшогүй юмзон олон даа. Хэрэбэ хуудоо һуринда айнагуһанай, һанаажал улайды, бусадше зарим зоний ваучеруудаяа тогтон торонгүй худалдажа эхлээ һань, эдэ бараа дэлгүүр-лэ абгаһанд олошорко, тини эдэ бараанай сөнүгүүд дэлэлшэхэ бэшэ аал? Үгыршоо һань, мүнөөдөһөн элдэб бэлэ эдэ бараанай ноосэ дууһаахадаа болохо.

Эдэ бүгэдэһөө тобшолот эхэлээд, дахин лэ үнөөхи асуудалнай гараад эрэнэ: ямар гүрэндэ ажалшаабид? Демократууд дээрэнэ халшатын арга хэрэгжээ эхилбэ. Элдэб зарлиг, хуули, тогтоолнуудыа, дээрэһэ заабарини ёһоор лэ бұхи асуудалнууд шинэжэбдэ. Нингэхэдэ энэмнэй демократия гэшэ гү?

Мүнөө хүн зоний динлэни олоһиний шэрүүн хатуу энэ үеһе дабажа гарахын, ахамдархын арга бэдэрнэ. Харин гүрэнэй олон тоото байгууламжнууд засагай түлөө тэмсээ. Видеояй, наһатай зоний, эдэ бугдые хаража, ангаржа байхата, сальхэдэмнэй уйтай, үйлдэ хартай үйлтаные болшо. Би, жооршбал, үнэгэһэн үеһе жооршбал тэжэрүулжэ гэгшэн ханаат байшэ, харин экономическа реформодо, политика хубилгалтанууд аргагүй хэрэгтэй, гансал найдугуулануудад арад зоние сэдхаа саг үнэгээр гэхэ байнаб. «Зүүн» ба «баруун» талануудай үлүүсэ гаралга-

ниһе хараада абангүй, бодомжотэй парти, бүтэгуудтэй зүбшээб, коалиционыо правительство саг дары байгуулагдаха ээрэгтэй.

Мини ханамаар, мүнөөдөр демократическа худалда хубилгалта болшо, Союзай хандарин, экономикан муудалан ушаранон түрүүн СССР-эй эдэ РСФСР-эй арадай депутатууд сэвтэй. Олон депутат «аратай» гэжэ хүн эдүүдтэ парүүлжэ эрхэлшөгүй. Юэб гээбэл, арадай бэлэ, аяар нэгэн бэлэгүй гү, аһи оорингоо хубин хараа баримтална бишуу. Бэе бэлтгэжэ тэмсэхэдээ, социолог, национальн наана болшо байһын мүнөөнэ Россин арадай депутатуудыа гэришэлэе бишуу. Амарын гүрэнгүи демократия СССР-эй Арадай депутатуудын нэгдэл хэбэ энэ табиһан гэжэ мүнөө эли. Энэ мүн удаадахи сөвдэгүүдэ бұхи дэлхэй хараа, шагала. Хлын саагуури, мүн дотордныше муу ханаатанда, эдэбэ шатануудай депутатуудай, политинуудай хоорондоо шуддо хабраладан арасалдаа, баясахаал бэшэ ойдоо юун байхаб?

Хэрэглэһөн, шууянагай дүн мүнөөдөр эли. СССР үгын, тэрэнгэй сүг депутатуудыны үгын. Нинтэ нэгэн экономическа комплекс үгы хэдгээ, динлэни олон эомнэй гайтай, гажармаар байдалда ороо. Гэхэ зуурд депутатууд боһондого «статус» шадмар бэрхээр зохёжо баталаа һэмнэй. Ямарыне йдамагүй, дутамагүй айнажуу аргааа олоо гэшэ.

Юрэнкыдоо, урданай СССР-эй арадай депутатуудад һунагдалан зон августын үгы урунуудай үгэ, удааныше эрнд шимдэгүй хэмжээлүүдэ абаха шадгалгүй байһанаа харуулаа бэлэй. Эгээл нимэ юмзон Россин депутатуудтай бү тохьолдоной даа. Энэ хадаа имгалт оорини ханамжа, ажаглалта мүн. Зарим зон-

до, магад, һайшаагангүй байса болохо.

Президент В. Н. Ельцин, правительстве тэмдэглөгч В. Т. Файдар гэгшэдэй эһонимична реформодо хиндаслаа эрд шудт хубилгауудтай, арал зоний байдалд һайгархагүй гэдэ эли. Союздыго оройной национализмы, сдильныа, байгаалын ои» политикаудыа хинарада абангүй, гадаада гүрэнүүдэй жезнэ шудэ байл даахада, ямар үгэ байгашэб? «Труд» газетин нолбонин И. П. Демидов гэгшэ, экономик Л. Абалкин, Россин удмисын городскот дүүһин гүлваа А. В. Овсиничай хуэдэри дожо зүблөөн болгоһон тухай асуудал зүбшэн хэлэгдэһон байна. Гэртэ телефон табуохла дуратай хотын 10 байшуудай мэдүүлгэнүүд тинхэбэ хаража үзэгдөө һан ха. Энэ үгэдэ телефонуд үгы байгаа гэжэ хэлэхэр бэшэ. Тынмэр саралин команда, лесничество, сэрэгшэд оорин коммунаторууд бин байһан юм.

Россин арадай депутатуудай мүнөөнэй сөвдэ тухай тэмдэглэлүүдэ аямарын бэлхөб. Гэбшэ нэгэ нэмэ дурдахал оруулаха хойнолоулахгүйни ха экономика элүүрүүдэхэ ба Россин Федерацинын арад зоний байдалд һайгаруулаха талаар хэрэгтэй, «Зүүн», «Баруун» талые баримталгадан центризмэй толгойго дорбөридэлдэйн оруулагдаха ёһонтой. Энэмнэй ямар нэгэн бөлөгүүдэй хүтэлбэригдэһон Президентын уулзалта бэшэ, сүдентеһине бэшэ, харин тогойгоной талаар алиһине талаһаа адли гүлөөлөгшөтэй совет болон бүрэлдэхэ ёһонтой. И. П. Рыжковке, советингүиүдэ, мэдэгэе экономистнуудыа — Абалкинне, Шаталынне, Яльинне үрхэ хэрэгтэй. Ондэо зам үгэ.

Б. ДОРЖИВ, Буряд Республикын худалда наһанмай габьяата хүдэлмэригдэшэ, экономист.

ХҮГЖЭЛТЫН ХҮШЭР ШАТАН

Буряд Республикын шинэдэл хотодо түрүүһин телефон станция 1912 оной декабрь соо байгуулагдажа, мүнөөдөр 80 жэлэй олон май коллектив тэмдэглэжэ байна гэшэ.

Түүхын баримтануудта үндэһэн, хотын телефон станицин ямарар хүтэлгэһэн тухай энэ дэлэлтэй гэгжэ наһанай. Юэб гэгээд, түүхын худалануудыа прагнуу-1900 мүнөөдөрэй байдал, саянхан хүтэлгэе тухай хэлэхэ бүрхэтэй ха юм. 1902 оной декабрь соо Верхнеудинскийн городскот дүүһин гүлваа А. В. Овсиничай хуэдэри дожо зүблөөн болгоһон тухай асуудал зүбшэн хэлэгдэһон байна. Гэртэ телефон табуохла дуратай хотын 10 байшуудай мэдүүлгэнүүд тинхэбэ хаража үзэгдөө һан ха. Энэ үгэдэ телефонуд үгы байгаа гэжэ хэлэхэр бэшэ. Тынмэр саралин команда, лесничество, сэрэгшэд оорин коммунаторууд бин байһан юм.

Гүрөнэй телефонно станицин бариха тухай асуудал олон жэлэй туршалда шимдэгдэһонгүй байгаа. Тини 1911 ондоо Эрхүүдэй почтОВО-телеграфна округһоо бэлэг төрөжэ, нинтэ хэрэгжмисын телефонно станицин барилга 1912 онһоо эхилхээр мүнэе һомлохо зүблөөт Почтын, телефонно албаный главна үйлдвэриний үдэһэн тухай дүүлгэдалаа һэн. Тингээбэ механик Шумин, Баймакон гэһнэдэй хүтэлбэри дожо барилгын хүдэлмэри абуулагдаһан байна. Архивай мэдээнүүдэн ёһоор, станицин декабрин 12-тоо ашаглагдаа тушаагдажа, 122 абоненттэ телефонной хангалга үзүүлэгдээ эхилээ энэ һэн. Энэ сарһа хойно телефонно хэлэхэ холбоһонй хүтэлгэе эхилһэн түүхэтэй.

Мүнөө Улаан-Үдын городскот телефонно станицин 1993-и абоненте хангаа. Эдэ олон хүнүүдэ, предпринт, эмхи зургаануудыа хангахын тула олон үгы хэлэхэ холбоһонд оролдоһон гэшэ. Хэлэхэ холбоһонй шаарнирикуудай һайгуулуудыа зорилготойгоор һэлбэри шөлөхэ, шимэ түхээрэлтнүүдэ хабарган тодохо худалмэри абуулагдадаг байгаа, байһынше. Элдэб бэрхэшэлтэй хүндэ үе сагтаһине станицин коллектив нимэ хүдэлмэри хэжэ байһан юм.

Жэниэхэдэ, станица тодоходоон коммутаторнуудыа хэлхэһэн саһабарилгын шимэ техника хабаргаха хүдэлмэри 1928 ондо хэдгээ һэн. Тэрэнй һүүлээрине теле-фонно станицине үргэдхэгтэ үргэлжэлүүлэгдэжэ байгаа. Республикын шинэдэл хотын үргэдхэ, шимэ предпринтны эмхи зургаануудай байгуулагдаха байха үгэдэ тэдэниһе телефонно хангалга хэрэгтэй байгаа бишуу. Тини шимэ станицинүүд барилдажа эхилһэн юм. Үдэ голотой урда бээдэ 50 номерой подстанци 1939 ондо, 100 номерой подстанци

1941 ондо барилдажа, ашаглагдаа тушаагдаа. Гэртэ үдэ телефонно станицин начальнигар ажаллаһан В. В. Сорочин, В. П. Стрелков гэгшэд шимэ подстанцинуудыа барилгада эхэ габьяатай гэһэн.

Эсэгэ оройноо хамгаалтын даһан үдэ һайдамтай телефонно хэлэхэ холбоһоор хангалга эрлэтэ табигдадаг байгаа. Энэ зорингоо сүм дүүргэхын тула шимэ тэрэ үгэдэ хэлэхэ холбоһонд үдэр һунингүй худалдаг һэн. Тэрэ үшээр сагта шимэ подстанци барилгада хэрэгтэй муу-гээр оорин үгы байһанниһе мэдэгшэ. Тингээбэ бин байгаа түхээрэлгэнүүдэ найдамтайгаар худэлмэри бай-тын тула саһабарилгын, һэлбэриһын хүдэлмэри хөгдөө. Дайнай һүүлээр арадай алахан һэрэгшэһин үдэшын шимэ станицин барилдаагүй юм. Нингэжэ олон жэлэй туршалда ашаглагдаһан түхээрэлгэнүүд хувираха, үрхэжэ байгаа эрлэтэ хэрэгжэмжэ сүм хангаха арга шадгалгүй болоһон юм. Ушар нимгэлэ шимэ станицин бариха шимэ хэрэри абгажа, 3000 номерой АТС 1951 ондо ашаглагдаа оруулагдаа бэлэй. Сааһанхи мэдүүлгэнэ энэ станицин үргэдхэгдээ, абонентнүүд олошоруулагдажа байгаа.

Улаан-Үдэ хотын Үдэ голотой урда бээдэ байрын гэр-нүүд, предпринтнууд барилдажа, тэдэниһе телефонной хэлэхэ холбоһоор хангалга хэрэгтэй болоо һэн. Тини 4200 номертой телефонно Э-дахин автомат станицин 1971 ондо ашаглагдаа тушаагдажа, Октябрьска райондоо найдамтай хэлэхэ холбоһон тоо-тоодог юм. Хөбэ жүэ энэ һэн хойно хоёрдоһон АТС үргэдхэгдээ, абонентнүүдэйн тоо 2 мильдадаа хүр-гэдоо. Олон абонентнүүдэн, томо коллективтэй болохо-доо, ГТС телеграфно-теле-фонно станицин бүрэлдэхө гарлага, бэсэ даанги предпринт болгоһон байна. Автоматно заводые, аэропортые, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгшэһүнүүдэй заводые телефонной хэлэхэ холбоһоор хангахын тула «Электронна-ИНС-СВЧ» түхэлэй радиорелейн аппаратура аша-глагдаа эхлээ.

Россин бусад хотонуудта ороходо, телефонноо ханга-дасар хоюу гэгдэһөнхөбдн. Гэртэ телефон табуохла дуратай олон заидаа, һүүлэй 10 гаран жэлэй тур-шалда тэдэниһэй эрлэтэ хэлэг-дэмжэ хангахаар бата бэшэ худэлмэри хэдгээ. 1980 онд, Тэрэнй һүүлээрине теле-фонно станицине үргэдхэгтэ үргэлжэлүүлэгдэжэ бай-гаа. Республикын шинэдэл хотын үргэдхэ, шимэ предпринтны эмхи зургаануудай байгуулагдаха байха үдэ тэдэниһе телефонно ханга-галга хэрэгтэй байгаа бишуу. Тини шимэ станицинүүд барилдажа эхилһэн юм. Үдэ голотой урда бээдэ 50 номерой подстанци 1939 ондо, 100 номерой подстанци

ашаглагдажа, эрлэтэ хэрэгтэй байһан байна. Байгдалхай станицин һайгуулар хойно тоосонууд дой, экономика барилгын ашарууриһын үдэ һунингүй ашарууриһууд телефонно хэлэхэ холбоһонд ашарууриһууд ашаглагдажа байгаа. Энэ зорингоо сүм дүүргэхын тула шимэ тэрэ үгэдэ хэлэхэ холбоһонд үдэр һунингүй худалдаг һэн. Тэрэ үшээр сагта шимэ подстанци барилгада хэрэгтэй муу-гээр оорин үгы байһанниһе мэдэгшэ. Тингээбэ бин байгаа түхээрэлгэнүүдэ найдамтайгаар худэлмэри бай-тын тула саһабарилгын, һэлбэриһын хүдэлмэри хөгдөө. Дайнай һүүлээр арадай алахан һэрэгшэһин үдэшын шимэ станицин барилдаагүй юм. Нингэжэ олон жэлэй туршалда ашаглагдаһан түхээрэлгэнүүд хувираха, үрхэжэ байгаа эрлэтэ хэрэгжэмжэ сүм хангаха арга шадгалгүй болоһон юм. Ушар нимгэлэ шимэ станицин бариха шимэ хэрэри абгажа, 3000 номерой АТС 1951 ондо ашаглагдаа оруулагдаа бэлэй. Сааһанхи мэдүүлгэнэ энэ станицин үргэдхэгдээ, абонентнүүд олошоруулагдажа байгаа.

Улаан-Үдэ хотын Үдэ голотой урда бээдэ байрын гэр-нүүд, предпринтнууд барилдажа, тэдэниһе телефонной хэлэхэ холбоһоор хангалга хэрэгтэй болоо һэн. Тини 4200 номертой телефонно Э-дахин автомат станицин 1971 ондо ашаглагдаа тушаагдажа, Октябрьска райондоо найдамтай хэлэхэ холбоһон тоо-тоодог юм. Хөбэ жүэ энэ һэн хойно хоёрдоһон АТС үргэдхэгдээ, абонентнүүдэйн тоо 2 мильдадаа хүр-гэдоо. Олон абонентнүүдэн, томо коллективтэй болохо-доо, ГТС телеграфно-теле-фонно станицин бүрэлдэхө гарлага, бэсэ даанги предпринт болгоһон байна. Автоматно заводые, аэропортые, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгшэһүнүүдэй заводые телефонной хэлэхэ холбоһоор хангахын тула «Электронна-ИНС-СВЧ» түхэлэй радиорелейн аппаратура аша-глагдаа эхлээ.

Россин бусад хотонуудта ороходо, телефонноо ханга-дасар хоюу гэгдэһөнхөбдн. Гэртэ телефон табуохла дуратай олон заидаа, һүүлэй 10 гаран жэлэй тур-шалда тэдэниһэй эрлэтэ хэлэг-дэмжэ хангахаар бата бэшэ худэлмэри хэдгээ. 1980 онд, Тэрэнй һүүлээрине теле-фонно станицине үргэдхэгтэ үргэлжэлүүлэгдэжэ бай-гаа. Республикын шинэдэл хотын үргэдхэ, шимэ предпринтны эмхи зургаануудай байгуулагдаха байха үдэ тэдэниһе телефонно ханга-галга хэрэгтэй байгаа бишуу. Тини шимэ станицинүүд барилдажа эхилһэн юм. Үдэ голотой урда бээдэ 50 номерой подстанци 1939 ондо, 100 номерой подстанци

Улаан-Үдэ хотын Үдэ голотой урда бээдэ байрын гэр-нүүд, предпринтнууд барилдажа, тэдэниһе телефонной хэлэхэ холбоһоор хангалга хэрэгтэй болоо һэн. Тини 4200 номертой телефонно Э-дахин автомат станицин 1971 ондо ашаглагдаа тушаагдажа, Октябрьска райондоо найдамтай хэлэхэ холбоһон тоо-тоодог юм. Хөбэ жүэ энэ һэн хойно хоёрдоһон АТС үргэдхэгдээ, абонентнүүдэйн тоо 2 мильдадаа хүр-гэдоо. Олон абонентнүүдэн, томо коллективтэй болохо-доо, ГТС телеграфно-теле-фонно станицин бүрэлдэхө гарлага, бэсэ даанги предпринт болгоһон байна. Автоматно заводые, аэропортые, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгшэһүнүүдэй заводые телефонной хэлэхэ холбоһоор хангахын тула «Электронна-ИНС-СВЧ» түхэлэй радиорелейн аппаратура аша-глагдаа эхлээ.

Дэлгүүрэй оршондо түрэнэн бодолнууд

ИИМЭ ФЕРМЕРНҮҮД ХЭНДЭ ХЭРЭГТЭЙБ?

Хүдөөгэй ажалшадтай «Восход» нэгдэлэй түрүүнлөгч орлоһоо Абакуум Федорович Покаянтан бүхэл үдэр һуу хангаһан ферма, хонишодой отаранууд дээр гүрэн абаа хараабид. Механизаторнуудтайше уулзаабид. Теэд хаанаше ажал хэрэгшын задагатай, һула табигданхай, журамгүй байна. Нимэ байдалье Абакуум Федорович арасагүй. Удаань ларалгүйхэн хоорол-доходо, тэрэ нингэжэ хэлээб.

— Элдэ манайше гэм эхэ бэшэ. Урданыше элдэб дүүгү дундагай, алауу эн-дүүтэй хүдэлгэһине һаа, ажажыгаа дан нимэ дорой байдалда оруулагдгүй һэмнэ. Гүрөнэйше түсэб дүүр-гээд, ооршдэниһине хоһой тэжээгээд ябабид. Мүнөө хөнэй, юунейше түлоо хүсэ шадлаа үгэжэ байһанаа мэдэжэ болнохообди.

Нитэрэ эмхи гуриямаа алданай байдалтай тогтоһондоо гансал энэ шондхэн хубилалта гэшынэ гэгшэжэ байнаб! Хара ухаагаараа дүйнэ үзэхэдэм, шондхэн хубилалта, реформонуд бур-рушые үүсхэл бэшэ, һайн, зүб үүсхэл. Зүгөөр буруу тээшэнь эхилэгдэһон хэрэг гэшэоо аа гү гэжэ һанашаб.

Нимэ эхэ хубилалануудыа үнэгэрхын тула энэ түрүүн социально-экономическа бөл-тэ гэшынэ бөхнжүүлэхэ ёһонтой байгаа. Юумэниһэй үнэ сэн дан эртээр һула табиг-даа. Гүрэнэй сөөрине үмсэ-лэгшине гэшымнай гансал шадалтай байн зоний бүри банжаха арга болохо ха юм даа. Бэшэ юрэ бусын хү-нүүд лажэ байдалаа һайна-руулжа болоһоб?

Абакуум Федоровичын энэ хэлэһэн тобишолоһондотэй зүбшэнгүй байһын лажэ аргагүй. Энэмнэй нингэжэ хэлэхэ, нэжээлэхэнь эрхэтэй хүн. Сөрөө зургаа һанагай-һаа хара ажал хэжэ эхилээ. Дайн дажар дабажа гараа.

Гүшаад жэл тракторһаа буу-гагүй. Олон үри хүүгэдэй хүн дээрнй болшооноо. — Мүнөө оодоо хараад лэ, гэдэһэндээ ниббөлжэ хэб-тэжэ эрхэтэй хүн аалт, тингээжэ шаданагүйб. Нимэ бай-далые сальхэдээ амараар хаража һууха аргагүй. Ту-һа тушаашы хээ һаа, оорөө шадал ээргээрэ яба-ба, хүн зоноо худэлгэхые оролддоноо. — гээд, Покаянтэй хүндөөр ханга алдан хэлэ-бэ.

— Энэ үгэдэ хэдэн һаали-шад һамгад таһагантай ороод, шаг шууа табилда-бад.

— Федорович, мүнөөдөр манда трактор хэрэгтэй! Сали-нин хэзээ үгэхэб? Бурдаа, талха зөөхэ хүнэгүүд дутал-дана!

— Эльгээхэб! Үгэхэб! Оло-хооб! — гэжэ байгаад, По-каянтэй харуусана.

— Федорович, юундэ бур-сыгөөд һуунабын! Шунан-шны хүрөө гү? Дулаасуулха-мнай гү? — гээд һаалишал, тэрэнэ тэбэрин үрсэгэнүү-лөн гасаална.

— Манайтай Федорович хэлэһэн үгэдөө хүрлөжэ эрэ байха. — гэдэхээр, тэдээр хүхилдэн, энсэлдэһээр гара-бад.

— Нимэ хүнүүдэй хү-соор акахамнай үшөөл хүд-дээрэ ябана гэшэ. — гэжэ орлогшо урмашан хэлээб. Үшөө һүүлэй жэлнүүдтэ ажалай журамай эхэ һула-дана тухай Абакуум Федо-рович ханаата болон хөөр-бэ.

Үнэхөөршын ажалшадтай һүүлэй суглан дээрэ хэдэн хүнүүдэй ариһнаа боложо, ажалай журам эбдэһон тухай шанта хөөрлөһон боло-лоо. Тэдээр саашалаа һа-ра буриин салин абахагүй. Харин хэлсэе баталжа хү-длоод, мүнгэ олохо арга-тай болоһоб.

Нага механизатор бүхэли жэл соо оройдоол зуун үдэр

ажал хэе болоһон байна. Тэрэ хүдөөгэй ажалшадтай «Восход» нэгдэллээ үлдүүл-хэ болоһоб.

Нүхэр Покаянтэй саашан нэгэ нимэ Покин ушар хөө-рөжэ.

— Нэдондо манай ажа-хын зургаан эрэшүүл фер-мернууд болохо гэжэ бидэн-һэ таһараа һэн. Тэдэндээ жэл, хүн зоноо худэлгэхые оролддоноо, — гээд, Покаянтэй хүндөөр ханга алдан хэлэ-бэ.

Зүгөөр тэрэ фермернүүд-һэмнэй мүнөөшье болоһон үрэ туһа отго гаранагүй. Гансал гара болоо. Тэдэ-мнай мал ажалда хүдэлгө-гүй, газартай ажал мэдэхгүи зон байһоо. Урдань гара-жынэ дааһшаар, модшо дар-ханаар, июлшоһоноор, ин-женерээр, бүхгалтаарар хү-дэлһэн хүнүүд ха юм. Хо-ёр жэл соо тэдэниһэй малда һубайруулаа, хонидоо үхүү-лээ, гахайгаа мяхан болгожэ эдэе. Нэгэ гектар газарһаа 6 центер тухай ороһоо, тоо багаар обөөс, хартаабха абаа. Манай ажахын мэргэжэл-тэдтэй зүбшэнгүй, заабари туһаламжа абангүй худэл-гэһэниһэй аша үрэ энэл даа. Нимэ фермернүүд хэндэ хө-рөгтэй юм?

Үнэгэрхэдөө тэдэниһэй нэг-гэн манай гахайн фермәһэ табан поршоонхо хулуужа байтараа харууламжа һаа-хан барилдаад, мүнөө сүүд-лүүлжэ гэжэ байна. Юумые бэлээр ханаад, түргэн бай-жаха гэгшэ һэдэлгэ нимэ-шүүгээр лэ түгөсөнэ.

Абакуум Федоровичын энэ хэлэһон үгэнүүд бусад фер-мернүүдтэ нургаал болоһон гэжэ ханагдана.

Хачасалган дээрэе би энэ ажалша бэрхэ хүнэй холон-ги шэрүүн гарыс халуунаар адхаа һом.

Д. ДЭЛГЭРЭИ.

ОНСО ИЛГААТАЙ СТАНЦИЯ

Байһна оной эхилдэ теле-фонной 6-дахин автомат ста-нция барилдажа, ашаглагдаа тушаагдаа юм. Энэмнэй бусад станицинүүдта ороходо, олон абонентнүүдтэй байна. 10,200 абоненттэ тус ста-нция хангалга ёһонтой. 6-дахин АТС-эй ашаглагдажа эхил-һэн һүүлээр Сокол, Заренно станицинүүдэй шимэ заво-дот, ЛВРС-гэн хүдэлмэригдэ-лэ ажаһуулар тохсонтуудай, Железнодорожно районной хүн зоидо, предпринт, эмхи зургаануудта телефонной хэл-эхэ холбоһон хангалга үзүү-лэгдэжэ болобо.

ТОЛГИ

ЭНЭ ХУУДААНДАМНАЙ

- Бурханай нангин ном тухай
- Байн хүн тухай хоорон
- Поэдэй шэнэ дэбтэр нээ
- Агадай аман үгын абдарһаа

Элбэг МАНЗАРОВ

ГУЛАМТЫН ОШОН

Гурбэн тулгатай тогоол дор
Гуламтын ошоной хугжэхэ бүри,
Тооноор тугата сагсана наран
Тойроод тэнгис дуулана дүүхэй,
Наймаг ханатай уужал гэрнай
Шайман тахила нажаан барятай
Хана бүрин оорын гуримтай
Харсагай байрлахдаа байан удхатай.
Үүдэн хүрээ соо сэрэр ходоодо,
Ухшбүүд нялхна шайгай хоорондоо.
Узүүр хурса хушан сэргэдээ
Урса мориш дүүлнэ этгээ.

Аргалар тайһан гашуун унайга
Америа малхууд удан халууда,
Бурханай урда баграна сангай
Балрлуула алхамсын, баарна сан,
Хүгжэхэ бүри гуламтын ошоной
Хүг аугаа дэлгэрэн гэрэмэй,
Будуун нээр баруундаа айшиндаман,
Бодоод юусол тогтооло баримданай...
Бидэндэ наартай мундэжэнь манай,
Барбаргар гартай хухалхан айшанай,
Хүндүүшэ бабай, ажын омш,
Хуушанай загирагай гуламтын ошон.

ШАРГАЙ НОЁН

Бурхан бабай Шаргай ноён түүрэгдэдэг,
Туузахэ сэгтэй, алдар солотой,
Буумал хаанын хубуудайн нэгэн,
Түрэншэ нотогтам баябайни,
Түрэншэ хуушан түбхнэжэ буушан
Түнхэн дайдалан түрүүн хангайни,
Тэдхэн бейдег тоонгошн.

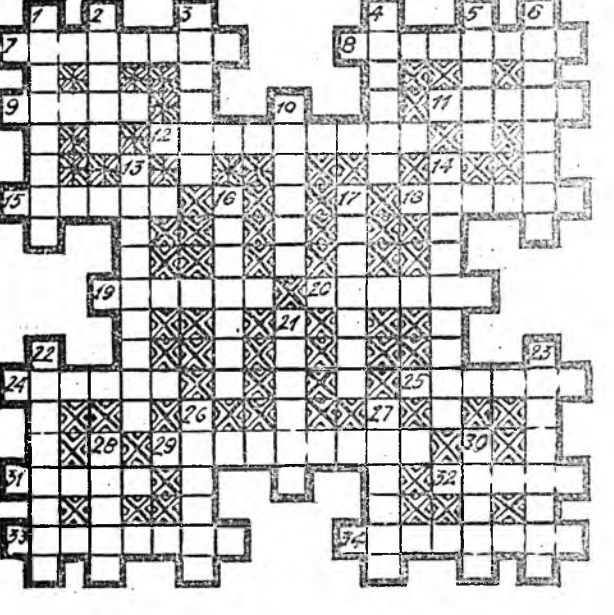
НОУТАГАЙМНИ ХУБУУД

Элиссэг худлинсагайм хуудал
Эхнхөөн абан дугшана.
Угтан нухднн залгалдуулан,
Ургэн урагша дугшана.

Морин дээрнээнэ унаагүй,
Маха шуутор дугагүй,
Гортойхон нотогамни хубууд,
Гуламгана нэгэргээн басгад.

Кроссворд

«ЗЭРЛИГ АМИТАД»

Хажуу тээшэ: 7—Түнхэн-дехи хүдэрин нэр; 8—Гурбан гуринх... улхидан гинналадан угтаа; (Аман элхэс); 9—намар тээшэ гаран хөрмөнэй зулган; 11—туруугта бэшэ амитадай хүл; 12—...лээхэдэй (наарлан үг); 15—годлинудай гэр; 18—унэтэ аратан мыхама арыата; 19—эрэлиг мншгэй; 20—тарбаганай дотроор хэргэдэй хоол; 21—хаба агнагна; 25—шарна (фраза); ушан соо байдаг хуягтай амита; 31—мншгэй түрэлэй томо махана амита; 32—туруугта амитадай хамтын нэр; 33—агугудай орооной үг; 34—мөрөшэ амита.
Дээрнээ доошоо: 1—хорбурган наха хүрэншэ буга;
2—хүдэрин үргэлэ; 3—хулар, марса; 4—буугай хүл; 5—үрэ гүрөөн; 6—туруугта амитадай хүл; 10—дурбан наха хүрэншэ буга; 13—бишн, 14—ама саган хөрмөнэй зулган; 16—ама саган хөрмөнэй зулган; 17—ама саган хөрмөнэй зулган; 18—унэтэ аратан мыхама арыата; 19—эрэлиг мншгэй; 20—тарбаганай дотроор хэргэдэй хоол; 21—хаба агнагна; 25—шарна (фраза); ушан соо байдаг хуягтай амита; 31—мншгэй түрэлэй томо махана амита; 32—туруугта амитадай хамтын нэр; 33—агугудай орооной үг; 34—мөрөшэ амита.

хайтай. Хэблэлээ коммерческэ «Уиан» гэжэ предприяти оорингөө зорилгы бөөдүүлэн, үйлэбэриг харуулна шидеэл уды, зөной хэргэсэл хангаадуй байна гэжэ тэмдэглээ.

Урда үеин Росси болон түбэд, монгол мэдэжэ эрдэмтэй, жэшээлэл, Ф. И. Цербатский «Основные понятия буддизма и значение слова «дхарма», О. О. Ронбергер «Иррельяны буд...

сагай байдалһаа болохо, түбэд, монгол бэжгээр баргалан ном, будар, бурханай дүрээ, хүрэг, шажанай элдэб зүйл олохобойшэ болинхой.

Нимэ ушарһаа зарим набатайшууд бурханай номһоо байха, бурханай хүрэгүүдэ хараад, ноур танхуагүй байна гэжэни. Эзон тухай Ц. Дондогой тон эвд бэжээ, Оиэ бэжгээгэ нааманлан, «Найман гэгээни» уншаха...

хоохон: нүхэсэл шалтагаангүйгөө «хогоосон».

Судар соо нигэнэ хэлэгдэ: «Ехэ хүлэний судрүйтэ үйлэдэхи голыг гэгээрүүлэн мэдэд, тинн мэдэлы шалт гээн нүхэсэл нэгээр нэгэн хоогосон тула үзэг ном болоод байхдаа, нэрнэ «Найман гэгээни» үзэг гэгэдэг болоо». Саанын ухамайлан бодоход, бодото байдал, тэрэнэй шалтагаан барилдалга (холбоо) нарайхын сагта дээрүүн бодн сада ба буинай садан бодн сада; асуури ариун мотонэй бодн сада ба уулын соо бодн сада; ехэ аабаралта бодн сада ба хүрэншан бодн сада; хирэ арилан бодн сада ба зохиолон найруулагша бодн сада гэжэ энэ судара дурдагана.

МОНДОО ХҮНДЭТЭЙ ЭМШЭН

Эмшэн бабайн үгээр түүхэдэ хэдэ мажондой, иланса ондэ дунда пердүүдэдэ етайна Малэ нотогамни гэрэжээ. Эзон тухай Ц. Дондогой тон эвд бэжээ, Оиэ бэжгээгэ нааманлан, «Найман гэгээни» үзэг гэгэдэг болоо. Саанын ухамайлан бодоход, бодото байдал, тэрэнэй шалтагаан барилдалга (холбоо) нарайхын сагта дээрүүн бодн сада ба буинай садан бодн сада; асуури ариун мотонэй бодн сада ба уулын соо бодн сада; ехэ аабаралта бодн сада ба хүрэншан бодн сада; хирэ арилан бодн сада ба зохиолон найруулагша бодн сада гэжэ энэ судара дурдагана.

Шара набын халуунай ханаар, аяар хойгуур сэжирэн харагданан хаданудай хорхойдо бусэтай танил хошоондойо зориута ошобоо. Сэжирэн хэлэхэдэ, зоринхой хөрэншнэ ээлейтэйн юм нэн. Эрин «сармаатай» хүн хятаа, хүнцэ түмэр үрхээтэй. Агнаад туршаха хүсээтэй юм.

Урдайн нарыншар гараал, үдэнэ оройгон болодон холно хадын арын шэдэ шэрэншэ арайхан гаталик, маллаань гарахадам, үдэншэ наран баруун хаданудай оройдө найхан буужа байгаа болэн. Гурөөнүүдэ хэдэн дахин үрөөгөдө, үргэлжэ наран хоёр аманата мурноо холдоно, тэдэншэ хошоноо шагааншэ үрөөгүнөө ханахадаа, «ангуушан болохо ба яада даа саашан» гэжэ бодомжолон, уруудам руу алхалһа.

Убэлэй нойроо газар дайдын нал хоринээ, саан хүлээло нэхэжэ үрээгүйдэ, наруули газарта үрдилдэн бутлайдаг хүйхэрхэн эдэ «хүхүүдэ» хабартаа харабал, тинтарээ гайхаха, гэлчихэсгүй нэн бээбэ. Юрэл, эсхэнэньшэ маргажархөө, хүнгэнээр гэлхэлээ.

Хадын майла уруудана, нилээд дорохон буугада ябатарай, өөрөө өөртө ннмжэн тайлаби хэжэ, хооргоо эрхэн хараад зөгсошобоо. Найнаим хабарай түрүүшнэ дү...

ХЭНЭЭ УРГЫ

Уянга

тэдэншэ уриханаар хаража, сөдхэлээ ханаха наабзба даа. Тээ гэнэ хэнээлээ ургашанан урихануудыг харахадан, гайхамаар байба.

Хэнээ ургы... Хэнээлээ ургашан эдэхиэн сэгсүүд ута намарай шинжэ гэжэ гү, али магад хагсуу хүйтэн үбэлэй эрхэнь гэжэ гээни гэжэ гү? Нэгэл нонин тайлабиритай байгаа ёһотой даа. «Байна, түргөөр ошоно, шо тагтайна үбэл», хүүшнээ доорсооло хоолоот даа— гэжэ досоогоо ннмжээд, эдлтэйхэн ангуушаншэ наа, байгааааншэ ннмэ нонин шнжкэтэй уулзаһандаа баясан,

София Дамбаевна няотагай хуёун Дорж Жалсанович Туртуевтай айл бохо болоно, гурбан хулар хубуутай, Мүнөө сэхэ хуёун Вадимын Улаан-Удын приюр бугээгын нэгдэлдэ инженер, дунда Цыбинжаб хуёуниинэ эхнэгээ жэшээлээр эмшнэй мэргэжэл ннмжээтэй. Эздын аймагай түбэн болоннида врач-терапевтээр ажаллана. Эдэ хоёр тэрэнхэн, үхнбүүдэй болоо. Одон хуёун Борне Красноярскийн технологическа институт дүүргээд, Заудинскийн лессхонд инженерээр хүдэлнэ.

ЗАЛУУ, ХҮГШЭН ТУХАЙ ОНЬОН ҮГЭНҮҮД

Бууралһаа үгэ дуула, Бусалһаанаа ама хүрэ.
Нанатай, найматай хоёр адли.
Бөө үтэлбэнь, нанаан үтэлхүгэй,
Тугаар гараһан тугал.

Хэбтэһэн хүн хээли алдаха. Хэлээнь хөсүү аад. Ябахань гажай. Ябахань хорхой. Худайгай өбөрто загалан үгы.

Хуушанай үгэдэ худал үгы. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, Эхилһэн ажалаа бүтээхэ. Хэлэһэн үгэдэ бү элгэ, Хэлһэн хэрэгһэн хаража үзэ.

Уралайнэ уураг хатаагүй.
Хүгшэн нохойн хусанан үүр сайса, Үбгэн хүнэй хэлэһэн үе дууһаса.
Үбгэн үхибүүн хоёр адли.

Хэхэдэ хэмжүүрээ шалга, Хэлэхэдэ үгээ шалга, Банаһан лэ юумээс бү хэлэ, Садаһан хойноо юумэс бү эрн.
Шог үгэ шоро шэнги.

Нарайлаа эхөнөрүүдтэй инала зөбдөгшөөн нэн. Аяар 60 гаран модоной зайда Цахир бууршай найралалтын гэрэ хүржээ ошоодоо. Түргэн тууламжын автомашина саг үргэлжэ байхагүй. Убэлэншнэ, түрэхэ зөнине абаашаншэ тула даргаарһаа машина арай гэжэ эришэ нэн. Тинхэдэ фельдшер ошоной бэшэ, хубингааа хэрт хэжэ баһандол оролдохо баатай болодог болой. Пунктын дэргэдэ бишыхан талга са аманара найралалтын байра нэн. Софий Дамбаевна парашуудышэ өөрөөшөө абадаг байгаа. Хэды олоной хуйһыне хүдэлжэ, алтан дэлхэйдэ эгээл түрүүшнэ абае соносоо гэшөб. Найр нааданай, найндөрэй болоодоо, Софий Дамбаевна хэзээдэнь хэрэгтэй болоно магадбн гэжэ хүнэй ннмжэн хоолодогогүй бэлэй. Юу хэлэхэб, мотоциклаһаа, моринһоо унаха гү, али заримдаа хэдэр зантай хубуудэй хоорондоо нашладалхашы ушар дайралдаха.

Улгэшнэй зоний үнэхөөр магтаада хүрөөһөн эмшнэй зонин сэхэ туулагашын хадан санитарка Пылинд Гомбосина Цыренова байгаа гээд заагагүй тэмдэглэмээр юм. Эмнэлгын байра соогоо хэзээдэнь ариг сөбөр, зохид дуулан байлдагад хүн Пылинд Гомбосина болоно. Хорб эхөнэр хоорондоо таараха үгэ хүүдээ байдалажа.

ЭДИЛГЭ АБАЛГЫН ХОЙШОЛОН ЕХЭ

Фермерэй-тарлашанай ажлын директорин орлошо Гайденко Евгений Николаевич гарахана байһан Бишн жэлэй урда тээхэншэ торной «операци» хэжэрхихэ гэжэ болоод. «Кристалл» заводой хүдэлмэрилэгшэдыс хурга даран шийжэлжэ үзэбэ. Тархана нилээхэн үбэлэ хоёнойнэй буураг савадой түсөөлэлн-экономикын талһагы дагша Русакова дээр тогтобо. «Байшалшн, Энэхэн эхөнэрэ бугуулилад үзэхэ юм байна. Эхэншүүдэй зориддэ дуратай ха юм. Хоомор эд бараа дурдахдад охигохоһон, ннмэ хүтүу снги гэмчин хар орохогүй хэлхэн. — гэжэ болоод. 1991 оной декабрьн 31-д Татьяна Носифовнагай кабинетий үүдэ зоримгойгоор татажа ороо нэн.

Зузаан үүдэнэй саана удаан хоорондон болоо, Евгений Носифович мангахан эршнэ, ээһншэ байгаа ха. «Кристалл» заводһоо спирт абаха тухай имарше хэлэхэ баталаагүй али, фондһоо гэдүүр спирт абаха тухай имарше документгүй аад, талһагы даадаг эхөнэр дархыны бугуулилаа оруулаад гараа нэн. «Хорбээ талһагы даадаг спирт үгүүлжэ болоод, склаһана гаргалса шидеэ наантай, 8000 түхэригтэ нилдэд үзэхэ юм байна. Эхэншүүдэй зориддэ дуратай ха юм. Хоомор эд бараа дурдахдад охигохоһон, ннмэ хүтүу снги гэмчин хар орохогүй хэлхэн. — гэжэ болоод. 1991 оной декабрьн 31-д Татьяна Носифовнагай кабинетий үүдэ зоримгойгоор татажа ороо нэн.

Тин 150 хайраг архи жоолошонтой сарлан соо оруулаад, машиндаа ашуулаа, заводой ханаһааншэ гаргуулаб. Бухолы талһагы даажэ байһан ахамад мэргэжлншэ юу хэнэ байһиншэ юрын хүдэлмэрилшэд юу ойлгооб? «Кристалл» заводой ханаһаа сооһөө Гайденко хэрэгтэйгэ абажа гарамсаара, Татьяна Носифовнада үгэхэб гэһэн юумээс баруулаб.

Табансын дардам харигаар шуусаа гүйлгээг эрээд, харингаа 57927 түхэрингэ райнгога каседа оруулжариха гэгэһиншэ бүтээггүй. Ннмэ юумэн тохободоно магал гэжэ тэрэншэ үгээдэй. Гэнэ гэжэ тэрэншэ үгээдэй райнгогой хүдэлмэрилшэд энэ ушар тухай миллиондэ дуулгажархэб ха юм. Хүүдэй бүүдэ хүйхэр хубуун Гайденконай архитшэгүг, үнэтэй сонтэй бараагаашы алданхай, мүрдэлтын зургаануудтай «ушара» байб.

Мүрдэлтын үедэ Русакова Гайденко хоёрон гэм элхээрүлгээдэ нэн. Эдилгэ абаһанай түүлоо гэмнэлгын статья хатуу ха юм. Эдилгэ абаһан Русакова Т. И. Российн Уголовно Кодексин 173-дахин статьягай 1-дехи хуёуншэ үндлөөр 10 жэл хүрээтэ, эдилгэ үгэһэн Гайденко Е. И. 3-һаа 8 жэл хүрээтэ болзороор (174-дахин статьягай 1-дехи хуёун) эрхээс ханагдаха ёһотой байгаа.

Гэхэ зуура сүүд энэ углолон хэрэгтэ гэмнэлгээ байһэн эрхэтэйд талар бугы юумэ харадаха абаа гү хы хэрэгтэй. Гайденко Русакова хоёр углолон харюусалгада түрүүшнэхэ хабадуулагда, нинтээд түнэтэй ажал хэжэ байһан тула ангалһаа газарһаа муу бншэ саарһатай, удаан саг соо худалтай байгаа. Русакова хэлдэ үбшнтэй аад, тэрэншэ үгээдэй.

Тин сүүд Т. И. Русакова гурбан жэлээр эрхэнь...

Хото, худсаагэй номин

«ДЕТЕКТИВ-СЕРВИС»

ДУРАДХАНА

Калининский районий Селенгинск поселокт улсын мүдэлгэ-бэдэрэлгын «Детектив-сервис» гэж агентство байгуулагдана. Энэ агентствыг урдандаа Селенгинскийн дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник байһан, дүй дүршлөт ехэтэй Геннадий Петрович Гусев толгойло.

Тус агентство эмхидхэлгэдэ «Прогресс» фирмэ (президентнь Ю. О. Гейдебрехт), Селенгинскийн поселогой захиргаанай толгойлогшо Г. И. Суранов горинтой хубиталаа оруулалсажа, аян болохоор дэмжэһэн юм.

Агентство 3 таһагтай: юридическэ, хамгаалгын албан, мүдэлгэ-бэдэрэлгын албан. Бүхүдөө 14 эрхим мэргэжлэтэд энэ хүдэлнэ.

Р. КУЗЬКИНА.

ООБЭДЫН ЭБЛЭЛТЭЙ

БОЛОБО

Изатлай хүүгэдтэй түрэлхидэй гашуудат болобог хажуу тээһээ даг гэгээрэ эли бэшэ байдаг юм даа. Хойто-Байгалай районий түб хотодо 121 эрэмдэг үхибүүд бии. Нимэ хүүгэдтэй бүлхид манай ажануудалтай эрхэ байдалда тоогүй отон бэрхшээлиүүдтэй ушардаг.

Районий номиндо мэдээсэлэй хэблэгдэхэтэй сасуу, шиванд хүүгэдтэй түрэлхид, мүн бага наһанһаа эрэмдэг болоһон хүнүүд эрхэйтэй түргээр суглараа һэн. Тэднээ ообэдтын эблэлт эмхидхэдэ, правлени бунгаһан байна.

Тус эблэлтэй президентээр Наталья Александровна Смирнова бунгадана. Гадна эблэлтэй устас зүбшэн хэлсэгдээ. Эблэлтэй гешүүд саанхан ажил ябуулгынга тусбэ тодорхойлоо.

А. ЕФРЕМОВ.

УМСЭЛЭЛГЭ ХҮСЭНДӨӨ

Мүнөө үедэ гүрэнэй ба муниципальный ад зөөрине үмсэлэлтын хүдэлтөө манай республикийн хүдөөгэй аймагуудта хүрнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ аймаг бүхэндэ коммерческа конкурсууд үнэгэ-гэгдэжэ, олзонхи шартта түрэл коллективнын предприятная үмсэлтэ, тинхээдэ худалдаа наймаанай, хүн зоной харгалтамжэ хангалтын байшангуудыг эд зөөрнэтэй гансаарамые үмсэлтэ зоригтшуул яһала олдоно.

Хаяхан Нягтын Эд зөөрнин жасада коммерческа конкурсе болобо. Эндэ «Надежда» гэжэ бага предприяти 491273 тухьрингөөр эгнэгдэжэ, худалданда дуралдахагда. Тус предприятиний ажанша коллектив бусадһаа сэхэ мунга—1 миллион 3 мянган тухьринг нэрлэжэ, конкурседо илаба.

Худалдаа наймаанай «Чайна» гэжэ аренид гэгдэлтэй үмсэлтэ хэрэгтэ байһал өөрын түрэл коллектив илаа. Тэдөөр 800 мянган тухьрингөөр нэгдэлтэ үмсэлтэ гээшэ.

Баһал нимэ шөлгөлтэй «Черемухин» гэжэ нэгдэлтэ 340 мянган тухьрингөөр түрэл коллективнын үмсэлтэ.

Нинтын эдэ хоолой трестын бууза баридар кафе 37 мянган 134 тухьринг эхин саятһиңгөөр конкурседо хабаадагшад дуралдахагда. Эндэ тус кафе 410 мянган тухьрингөөр саятһон Н. И. Байенова илалта туйлаһан байна.

Е. СУРМАЧ.

ҮХИБҮҮД ҮОНИРХОНО

Үйлсэдэ ябаха дүрмүүдтэ илангаяа үхибүүдтэ ойлуулжа гээшэ болон хэрэг бэшэ. Энэ ажал ашаг үрэтэйгөөр ябуулхын тула олон оной арга бии аб даа. Харин театрай тайжан дээрһээ дүрмүүдтэ ойлуулжа гээшэ тон хонирхолтой, шэнэ арга болоно. Үнэгэртэй амаралтын үдэрнүүдтэ республикийн хүүхдэлтэй «Ульгэр» гэжэ театр соо тухай аян эгнэгдэ.

Сугларһан эдир харагалдта харгы яза гатахаб, светфорой галнуудые яажа ойлогоб гэхэ мэтин олон тоото асуудалууд тухай артистар эдир наһандалда ойлуулжа, тайбарилжа үгэбэ. Тус үнэгэти ныислэл хотын ардай эрдам хүрлалсай захиргаанай дээрлэхин хүүгэдтэй «Светофор» гэжэ түб захирһан байгаа. Театрай артистар нимэ үнэгэртэй саанаашаһе табихаар харааланхай.

В. ЖИГЖИТОВ.

ЗАНШАЛТА СЕМИНАР

Захамнай аймагай хүргүлинуудтэй түрэлхэ хэлэний ба эхин классуудай багшанартай семинар хаяхан болобо. Аймагай эрдэм хүрлалсай захиргаанай түсөөр хүлэй үедэ нимэ семинарууд элэб хүргүлинуудтай баала дээр үнэгэртэйгэдэ болонхой. Энэ удаа Ингорбон хүргүлини тус семинар эмхидхэжээ. Энэ хүргүлинид түрэлхэ хэлэй хоёр багша М. Ц. Доржиев, Н. Ц. Очирова гэгчид хүдэлнэ. «Хэтэ хүлгөөхэ ба ардай өһө заншалнуудыг нэрлэжэ талаар хүдэлээр» гэжэ гол тематэй энэ семинар эхэл хонирхолтойгөөр үнэгэр. Аймагай 10 хүргүлини ба Нахирай интернат хүргүлини багшанар тус семинарта хабааһан байна.

И. ГАРМАЕВА.

МВД-нээ мэлээсэнэ

ТУСХАЙ ҢАРА СОНОСХОГДОНХОЙ

Улаан-Үдэ хотын үйлсэ гудамжануудта, олонинтын газарнуудта дүра зоргоороо хулиган аша гаргагшадые саг соонь элрүүлжэ, хуулини харюусалдаа хабаадуулжа зорилгоор тусхай нара сонсохог гэжэ шиндхээр Улаан-Үдэ хотын захиргаанай гүлваа абаба. Тийн Улаан-Үдэ хотодо гэмтэй адалтай тэмээлэй тусхай нара сонсохогдобо. Энэни байгша оной декабрини 1-нээ эрэхэ жэлэй январини 15 болотор үнэгэргөгдөөр хараалагдана.

Нарын туршада үнэгэргэдэхэ энэ хэмжээ ябуулгад хотын предприятинуудай, эмхидхэжэ хубиталтай хүлэлбэрлэжэ элбөхтэйгөөр хабаадала болоно. Хотын гүлваа-

рай оролгошо М. Г. Семенов, Буряд Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй оролгошо В. Ц. Будаев гэгчид тус захиргаанай шиндхээрний дүрлэгтэй хинан шалтажа байхаар уялгалданхай.

Энэ үс соо нинтын транспорт, зарим районуудта эрх наймаалжа гүримай хэрэгээр дүүргэгдэжэ байһан тухай шалтажа болоно. Шалгалтын үедэ үйлсэ талмайнууд, байрын подьездтэй хэр зэрэг зайн галаар элрүүлгөгдэхэ, опорно пунктнуудай хүдэлмэрин нэрлэгдэхэ, нинтын газарта дайралдан хотгуушуул талээрүүлэгдэхэ элбөхтэйгөөр хабаадала болоно. Тинхээдэ хуу-

лини наһа гүйсоогүй хубууд, басагалта тусгаар анхарил хандуула болоно. Эхнээд байһан энэ хэмжээ ябуулгад миллионин хүдэлмэрилэгдэхэ болон нинтын дуунигтнүүдһаа гадна, хасагдууд бүлэг хабаадуулагдаха юм.

Хотын гүрбон районий дотоодын хэрэгүүдтэй таһагууд тусгаар шалгалта хэбхүгээр хажуугаар гэмтэ ябадал гаргагшад дунда хорыгэмжэни, ойгууламжийн хүдэлмэри ябуулаха.

Хотын захиргаанай гүлвагай хүтэлбэри дор долоон хонг бүри шалгалтын дүн гаргагдажа, саанхан бориллонуудта хараалжа юм. Буряд Республикын МВД-гэй хэблэлэй бүлэг.

Метелевидени

ДЕКАБРИН 14-НӨӨ 20 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 14

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- далече»—уран хайханай фильм. «Росси» канал. 9.00—«Мэлээсэлүүдэ. 9.20 — «Время деловых людей». 9.50 — Александр Янов. 10.35 — «Багануудай хэлээр. 11.15 — Сахариний таабари. 11.45 — «ХА-БН-АССЫ»—уран хайханай фильм. 14.00—«Репортер. 14.15—Тинко. 14.20—Тарашалдай асуудал (14.10 хүрэтэр). Бурядай ТВ. 16.45—Фильм-концерт. 17.10—Библини заабаран. 17.40 — «ЛАД» видеоканал. 17.50—Те-

Вторник, 15

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- жуулага. 01.00—Шэнэ һонин. 01.20 — Дамжуулгануудай программа. 01.25—«Сэрэгтэй тэээр. 01.55—«Империя»—уран хайханай фильм. 1-дахы сери. «Росси» канал. 9.00—«Мэлээсэлүүдэ. 9.20 — «Время деловых людей». 9.50 — Баримтагтай фильм. 10.50 — Фильм-балет. 12.20—«Кукарча»—уран хайханай фильм. 13.50—Тинко. 14.55—Тарашалдай асуудал. 14.15—«Штеми»—уран хайханай фильм (15.45 хүрэтэр). Бурядай ТВ. 17.15—Видеofilm. 18.45 — Байгал. 19.00—«Спектр» видео

Среда, 16

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- канал. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

Четверг, 17

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.

Пятница, 18

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.

Суббота, 19

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.

Воскресени, 20

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.
- Шэнэ һонин. 19.20—Технодром. 19.30—Олоото сар. 20.10—Футболлой шэнжэлэл. 20.40—Ю. Панин. «Гэр тээшэ шэгүүдэй» программа. 21.40—«Амгалан найрсогтой баганууд». 22.00—Шэнэ һонин. 22.20—Дамжуулгануудай программа. 22.25—«Спортшанс дамжуула. 22.40—«Мелочи жизни»—уран хайханай фильм. 11-дахы сери. 23.10—Бомонд. 23.25—Олака. 23.35—«Федерикын калалог». 23.25—Уйтэ хэрэг. 00.25—18.00—Шэнэ нэрнүүд. 19.00—Джем-Сеймни. 02.03—«Далекэ

- «Останкино» канал. 6.55—Дамжуулгануудай программа. 7.00—Шэнэ һонин. 7.45—Угловый гимнастика. 8.55—Шэнэ һонин. 9.30—Спортшанс. 10.00—«Марфон-15» баганууд. 10.25—«ЭКО» 11.40—«Полиция» студия. 11.45—«Полюс» студия. 11.50—«США-гай «Свобода выбора» гэжэ програматтай табишуулжа. 5-дахы дамжуула. 15.10—Хүжэмтэ дамжуула.

БҮРЯТИЯ мүнөөдэрэй номерто

«Росси Ардайд депутадудай VII съезд» мэдээсэл. Росси Президент Б. Ельцин ардайд хандаһан хандлага. Сошордомо дохёо. «Доогурхидай» дураа гутахада. «дэгүүрхидын» ойлогошоһуй болон» — авиационно нэгдэлтэй генеральна директор Ю. И. Кравцовто хандлага. «Уян хатуудай үзэгдэхөгүг гээд наһадалана» — В. Наумовтай статья. «Миний телефон хүдэлжэ эхилбэ, харин танайхи ланаб» — В. Вольскини статья. «Уншагшадай бэшгүүд» — суглууларби. Телевизионни программа. Соноскоһунууд.

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряд Республикын Верховно Совет, Буряд Республикын Министруудэй Совет, Бүгэдэ буряадудай үндэһэн соёлой эблэл болон редакцини ажалша коллектив.

Редакторэй орлогшо И. И. НИМАЕВ
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЭВ (ред.ктор), Д. А. ШЕВБА Г. Х., ДОН-ДОГОН Ц. Ц. ЖИГЖИТОВ Б. М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторэй орлогшо), ОЧИНРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторэй орлогшо), ТОКТОХОВА В. Э.

Манай адрес:

670000, Улаан-Үдэ, Калан-даршвиллин үйлсэ, 23 «Буряд үнэн» гэгэтнн редакция.

Редакцини телефонууд: редакторэй — 2-50-96, приемни — 2-54-54 редакторэй орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарины — 2-50-52, секретарины — 2-66-76, саһагууд: соведтүдэй гүдэлмэрин ба нинтын эмхидхүүдэй — 2-34-05 (дагшань), 2-61-33, 2-56-33, социально-экономическэ — 2-64-36, (дагшань), 2-61-86, 2-61-35, соёлой эрдэсий болон хүргүлинуудай — 2-60-21 (дагшань), 2-57-63; 2-67-81 олонинтын түдэлмэрин ба мэдээсэлэй — 2-54-93 (дагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын — 2-60-91; коммерческа — 2-35-84; корректорнүүдэй — 2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшадэй (выпускающийнүүдэй) — 2-35-95, Манай корреспондент; Агнискда — 3-45-94; Закаменскда — 30-61. Буряд Республикын Министруудэй Соведэй хэблэлэй телефонууд: дигерлоо — 2-49-94 бүтэлтерн — 2-23-87 вахта — 2-56-62.

Газетэй мэдээлэл 760 даһин гэгэтн Хэблэлэй 7 туданаа гэгэмтиг гэгэтнн мидег 50001 тарам Хэблэлдэ тухшаагдаһан сар. 22.40

Буряд Республикын Хэблэлэй ба олоодо мэдээсэлни администретины республиканы гэгэтнн редакторида гэгэтнэ баһагалдан гэгэмтигдэ

Бурядай ТВ, 17.15—Видеofilm. 18.45 — Байгал. 19.00—«Спектр» видео